

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра теорії та історії світової літератури

Курсова робота

З історії зарубіжної літератури

На тему:

**«Поетика епістолярного роману (на матеріалі роману «Португальські листи»
Габріеля Жозефа Гійєрага)»**

Студента III курсу, групи МЛФ 08-20

Напряму підготовки Гуманітарних наук

Спеціальності: французька мова та друга іноземна

Лисохмара І. С.

Керівник: доктор філол. наук, доцент, Павленко Ю.Ю.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії _____

м.Київ 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. РОМАН ГІЙЕРАГА В КОНТЕКСТІ ПИТАНЬ СУЧАСНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА	5
1.1 Перевідкриття творчості Гійєрага в новітньому Літературознавстві	5
1.2 Епістолярний роман як предмет новітнього Літературознавства.	8
Висновки до Розділу I	13
РОЗДІЛ II. ПОЕТИКА РОМАНУ ГІЙЕРАГА «ПОРТУГАЛЬСЬКІ ЛИСТИ»	14
2.1 Система мотивів.....	14
2.2 Структурні особливості художнього простору в романі.	17
2.3 Фігури та метафори епістолярного дискурсу в романі «Португальські листи».	24
Висновки до Розділу II	25
ВИСНОВКИ	26
LE RÉSUMÉ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	29

ВСТУП

Література як антропологічне дзеркало, відображає стан свідомості людини. Оскільки ключовою темою сучасної культури є пошук способів конструювання ідентичності суб'єкта, зростає потреба в перечитуванні літератури.

Сучасна наука, як і світ загалом, перебуває у перехідному стані, ми живемо в часи суттєвих змін, і це відображається на підходах до аналізу твору, на нових методологіях, на перечитуванні класики. Головною темою літературознавства стає криза ідентичності, епістемологічна криза (криза засобів пізнання), криза ідентичності - людина не знає, як конструювати власне «я».

Початок ХХІ століття маркований кризою ідентичності, кризою епістемологічного характеру що спонукає звернення до твору, до ресурсів письма, бо всі знають що саме через письмо, пам'ять, ідуть люди до виходу з цієї кризи.

Об'єктом дослідження слугуватиме епістолярний роман «Португальські листи» автора Габріеля Джозепа Гійєрага.

Мета роботи: проявити художні особливості епістолярного роману в творі «Португальські листи».

Предметом дослідження є специфіка та характеристика листування як основної форми наративу.

Для досягнення наступної мети, необхідно вирішити такі **завдання**:

- визначити передумови виникнення епістолярного роману.
- проаналізувати стан дослідження роману Гійєрага в сучасному літературознавстві.
 - виявити актуальний стан дослідження жанру епістолярного роману.
 - вивчити новітні підходи до аналізу епістолярного роману в сучасному літературознавстві.
 - визначити та проаналізувати фігури і метафори епістолярного дискурсу в романі.

Структурний метод, порівняльного літературознавства або компаративний з елементами лінгво-когнітивного аналізу. Темою данного дослідження є поетика епістолярного роману. Дослідження використовує комплексний метод дослідження, що поєднує елементи культурно-історичного, історико-теоретичного та аналітичного методів.

Теоретична основа. Робота спирається на теоретичні положення таких праць вітчизняних вчених : Павленко Ю.Ю, [2], Рогози О.Б. [3]; в роботі застосовуються теоретичні положення нітки праць сучасних літературознавців матеріали яких розміщені на літературному сайті Fabula.org. [8].

Жанр епістолярних романів використовувався для аналізу здатності письменників створювати інтимний простір між персонажами і читачами.

В дослідженні прослідковуються різні перспективи і тлумачення епістолярного роману, а також сучасне застосування та вплив на сучасну літературу.

У цій курсовій роботі досліджується епістолярний роман як жанр і аналіз його основних риси та особливостей.

Досліджується його структура, мовний стиль, актуальність, художні засоби, а також роль листування як засобу розкриття персонажів і сюжетної лінії.

Науково–практичне значення роботи полягає у тому, що отримані результати можуть бути використані у навчальних курсах історії зарубіжної літератури,

у навчальних курсах, предмет яких корелює з історією французької літератури, літератури XVII ст, з епістолярним дискурсом.

Структура роботи: вступ, два розділи з висновками, загальні положення та список використаних джерел.

I. Роман Гійєрага в контексті питань сучасного літературознавства.

1.1 Перевідкриття творчості Гійєрага в новітньому літературознавстві.

Габріель–Жозеф Гійєраг, його справжнє ім'я граф Габріель–Йозеф де Лавань, французький письменник сімнадцятого століття та політичний діяч творчість якого має відголоски і по сьогоднішній день Його перша робота «Валентини» була опублікована в 1668 році (йому на той момент було вже аж 40 років). Потім він написав «Португальські листи» в 1669 році. Саме роман «Португальські листи» став одним з перших Епістолярних романів, який в подальшому слугував натхненням для нескінченної кількості видань подібного жанру, і для сотень авторів, по всьому світу. Коли «Португальські листи» були опубліковані у 1669 році Клодом Барбеном, дрібним книгопродавцем у Парижі, їхній успіх був миттєвим. Твір став зразком для любовних листів, які відтоді наслідують, а згодом і для мистецтва любити.

«Португальські листи» (Lettres Portugaises) – це приклад епістолярного роману, де історія розповідається через листи персонажів. Усього їх було п'ять. Написані вони португальською монахиною Маріан Алькофран до свого коханого французького офіцера, який виїхав з Португалії. Зображення роману колоніальних відносин, бідності та соціальної нерівності є автентичним і дає читачам реалістичне уявлення про проблеми того часу. Роман створив прецедент сентименталізму в європейській літературі та надихнув інші сентиментальні та епістолярні романи у XVIII столітті.

Епістолярний жанр – це невід'ємна складова літератури епохи романтизму, саме завдяки листам відомих епістолярних письменників, романтика розквітла несамопитими барвами і торкається всіх поціновувачів епістолярного жанру і по сей день. Деякі з відомих літературних творів сучасності мають в собі відголоски паперового листування.

Згідно з працею Юлії Павленко : «Назву «епістолярний роман» взагалі часом використовують як узагальнення до ряду однорідних понять, серед яких і

щоденник. За таких умов виникає потреба термінологічного уточнення.» [2, с. 43], тому потрібно розрізнати ці поняття, адже це два різних романи.

Епістолярний роман чи роман в листах – різновид роману, який складається із листів одного чи кількох героїв. Важливим є чітке дотримання правил епістології, жодного відхилення від загальноприйнятої структури:

1. Кожен лист має почин (початок, вітання), увідну (інформативну) частину та завершення. Листи до коханих більш особистий, індивідуальний для особи, іншими словами «інтимне спілкування» двох людей.

2. Характеризується обмеженістю сюжетної дії, діалогічністю, наявністю того, до кого направлений лист, іншими словами адресата, та адресанта, того хто відправляє лист.

3. Віддаленість співрозмовників у часі та просторі, бажання встановити контакт через їхній лист.

4. Мовлення персонажа, має на увазі що в епістолярному романі митець має дві функції: першою являється розкриття образу героя через самоаналіз, мотивацію, та вчинки, другою являється мовний узус персонажа, його особисті навички, які свідчать рівень його культури, освіти, професії, соціальної приналежності, психіки, характеру.

Епістолярний роман як жанр має такі особливості:

1) В епістолярному романі немає наративу, зосередженого на модальності автора. У передмові автор заперечує художній характер твору і наполягає на автентичності опублікованих листів, що має вирішальне значення для розуміння твору.

2) Епістолярний роман це різновид роману, який складається з серії листів від одного або кількох персонажів роману.

3) Художній образ персонажа представлений як сконцентрована форма естетичного відображення дійсності.

4) Утворі є узгодженість між формою і змістом, є модель статусної поведінки персонажів, присутня інтертекстуальність.

Як зазначає в своїй дисертації Ольга Борисівна Рогоза, епістолярний роман – це дискурс, заснований на комунікації між відправником та отримувачем листів, які обмінюються листами один за одним у ситуаціях відокремлених у часі та просторі. Щоб надати цьому твору додаткової достовірності, письменники прикрашають свої листи довгими прологами, коментарями, замітками та заголовками, які вказують на правдивість листування, наданого читачеві [3, с 34].

Таким чином, ґрунтуючись на запереченні, автор відмовляється від авторства на твір і залишає за собою роль видавця того, що було вигадкою. Таким чином, природа листування постає як життєва ситуація. Цей протест, ця відмова від авторства свідчить про несприятливі умови, в яких жив автор у той час.

Приховати вигадку – значить відмовитися від звіту за написане: вигаданий персонаж твору – основа всієї вигадки, але псевдо видавці заперечують це, а відсутність автора або сам персонаж, який є автором, видають твір за справжній і намагаються змусити читача повірити, що це так. Існування вищого (інтелігенція) суспільства, яке вправно писало листи, в результаті і стало причиною появи того що листування стало літературною темою. Перехід від приватного до публічного призвів до публікації листів відомих громадських діячів: Жюста Ліпса, Геза де Бальзака.

Положення праці «Структурно–композиційні та семантико–прагматичні особливості французького епістолярного жанру XVIII–XX століть» Ольги Борисівни Рогози, дозволили уточнити специфіку рецептивної естетики епістолярного жанру в XVII – столітті. Адже читати реалістичні листи від світських осіб з цікавим і своєрідним стилем стало цікавіше, ніж читати художню літературу [3. с. 36].

1.2 Епістолярний роман як предмет новітнього літературознавства.

Спираючись на роботу Ольги Борисівни Рогози, можна визначити що лист як літературний жанр виник ще в часи античності, звідки стали відомі такі листи як: «Листи до Луцілія » Сенеки, листи Цицерона, в яких у дружньому тоні обговорюють політичні та моральні суперечки, і «Героїд » Овідія, що є прикладом любовного листа. У Середні віки лист втратив своє значення, і їхнє використання значно скоротилося. Основною метою укладачів листів у той час було викладення в письмовому вигляді офіційних інструкцій, необхідних у листуванні, яке велося між впливовими особами (королями, баронами, церковними діячами). Крім того, в епоху складної комунікації дипломатичне листування було альтернативою усним переговорам і тому рясніло довгими й громіздкими формулами [3, с. 36].

Писемність розвивалася найшвидше в епоху Відродження: наприкінці XVI – го на початку XVII – го століття соціальні та технологічні зміни призвели до широкого використання листів. Аристократія та буржуазія увійшли в контакт з епістолярною культурою. Представники соціальних верств, які мали більше вільного часу, знаходили способи виразити свою культуру в практиці написання листів. Циркуляція приватних листів, листів–моделей сприяє появі роману в листах.

Перший французький епістолярний роман «Португальські листи» Г. Гійєрага. В цьому романі лист повністю стає засобом творення та функціонування твору, елементом дії. До речі, ця публікація, що поклала початок новому літературному жанру, була визнана не романом, а справжніми анонімними листами. Лише через три століття вчені встановили авторство Гійєрага [3, с. 37].

Спираючись на дисертацію Ольги Борисівни Рогози, можна визначити що для того, щоб краще зрозуміти специфіку французького епістолярного роману, необхідно визначити історичні умови виникнення цього літературного жанру, звернувшись до подій кінця XVII – XVIII ст.. Наприкінці XVII століття жанр роману поступово переживав кризу, яка характеризувалася, насамперед, прагненням до правдоподібності. Роман звинувачували у відсутності природності та правдивості. У цей період з'явилися три споріднені форми – новела (історичний роман), роман –

мемуар та епістолярний роман кожна з яких намагалася вирішити цю проблему по своєму. Дві з них, новела та мемуари, звертаються до історії у пошуках правдивої картин життя, а епістолярний роман зазирає в приватну сферу і не шукає моделей у минулому, а представляє нову форму вираження, форму суб'єктивності. [3, с. 32].

Вісімнадцяте століття було відоме як епоха епістолярного роману, і засудження нереалістичної природи роману сприяло появі багатьох штучних форм художньої літератури. Деякі відомі твори також стали важливими вітхами у розвитку епістолярного роману. Наприклад «Юлія, або Нова Елоїза» Жан Жака Руссо стають прикладом соціальної критики. Надалі твори будуть імітовані в інших епістолярних романах залежно від тематики. Традиція епістолярного роману, який уже став класичним, продовжується і у ХХ столітті, зокрема у А. де Монтерлана, який у творі «Les jeunes filles» широко користується епістолярною практикою, хоча в цілому твір сприймається як пережиток жанру [3, с. 39].

Роман ХХ століття нагадує епістолярний роман тим, що занурює героїв і читача в сьогодення, в момент дії, і відмовляє автору в ролі обізнаного оповідача.

Сьогодні роман не звертається до форми листа як такої, а замінює її щоденником або внутрішнім монологом, своєрідним ненаписаним щоденником. Цю тенденцію, яка була б неможливою у ХVІІІ столітті, можна побачити в деяких епістолярних романах і в перехідних формах між діалогом і монологом, які використовували такі письменники, як Дідро і Стерн. [3, 39].

Як зазначила Доктор Луїза Керран (викладач кафедри англійської літератури Бірмінгемського університету), історичний контекст, в якому з'явився епістолярний роман «Португальські листи », має значний вплив на розуміння та сприйняття цього твору. Роман був написаний в ХVІІ столітті, коли відбувалися важливі соціокультурні та літературні зміни. Значний вплив на історичний контекст епістолярного роману «Португальські листи » мав і соціальний контекст. У той час суспільство було суворо ієрархізоване, а жінки мали обмежені можливості самовираження. Епістолярний формат листів у романі дозволяв авторці висловлювати свої думки та почуття безпосередньо, обходячи традиційні обмеження [6].

Роман «Португальські листи» має значний вплив на сучасну літературу у декількох аспектах. «Португальські листи» є одним з найвідоміших прикладів епістолярного жанру. Цей роман встановив традицію використання листування як літературного засобу, який дозволяє авторам зосередитися на внутрішньому світі персонажів, передати їхні почуття та думки безпосередньо. Цей вплив відчувається у сучасних епістолярних романах, де листи, електронна пошта, повідомлення та інші форми комунікації використовуються для розкриття персонажів та розвитку сюжету.

Емоційна інтимність: «Португальські листи» відомі своєю сильною емоційною складовою. Вони розкривають внутрішній світ героїні, її страждання, бажання та почуття. Ця інтимність впливає на сучасну літературу, де автори також намагаються передати інтенсивні емоції та створити зв'язок між героями та читачами.

Феміністичний аспект: «Португальські листи» були написані жінкою – автором і розкривають жіночу перспективу кохання, розчарування та сильних почуттів. Цей роман став важливим внеском у жіночу літературу того часу та вплинув на подальший розвиток феміністичної літератури. У сучасній літературі можна помітити вплив «Португальських листів» на розглядання гендерних тем, висвітлення жіночого досвіду.

«Португальські листи» мають значний вплив на розвиток епістолярного жанру в літературі. Цей роман, відіграв важливу роль у відродженні і популяризації епістолярної форми в літературі. Вплив португальських листів проявляється на кількох рівнях.

По – перше, цей роман став прецедентом успішного використання листування як основної форми наративу. Автор, Габріель Жозеф де ля Верн, створив унікальний формат, в якому головний персонаж, монахиня, розповідає свою історію через листи, які вона надсилає до свого коханого. Цей підхід надав роману особливу інтимність, дозволяючи читачеві отримати прямий доступ до думок і почуттів героя.

По – друге, «Португальські листи» поширили ідею використання листування як засобу відтворення характеру, внутрішнього конфлікту і соціальної драм. Цей роман відкрив нові можливості для авторів використовувати листи як форму

самовираження та побудови характерів, дозволяючи їм розкрити глибинність почуттів і думок персонажів.

Третій вплив полягає в їхньому внеску в сучасну літературу.

Цей роман став класикою епістолярного жанру і надав поштовх для подальшого розвитку роману в листах і історій, написаних у форматі листів. Багато сучасних авторів використовують епістолярний стиль для створення цікавих і оригінальних літературних творів.

Вплив португальських листів на сучасну літературу також полягає в тому, що цей жанр продовжує існувати в різних формах. Сьогодні епістолярний жанр можна знайти в листуванні по електронній пошті, блогах, соціальних мережах, і тому він все ще важливий для літературного світу. Багато авторів знаходять в епістолярному жанрі можливість виразити свої думки та почуття, поділитися своїм досвідом та спілкуватися зі своїми читачами у формі листів.

Таким чином, «Португальські листи» стали важливим етапом у розвитку епістолярного жанру, а їх вплив можна відчутти у сучасній літературі, де епістолярний жанр зберігає свою актуальність та популярність.

Роман «Португальські листи» є важливим твором не тільки для літератури XVII століття, але й для сучасної літератури. Цей епістолярний роман був і залишається прикладом витонченого мистецтва письма, розкриває глибинні почуття та емоції героїв, здатний викликати сильну емоційну реакцію у читачів. Крім того, твір має важливе значення у формуванні жанру епістолярного роману та впливає на стиль та техніку написання сучасних авторів. Таким чином, можна стверджувати, що роман «Португальські листи» залишається актуальним твором, який має значний вплив на сучасну літературу.

Питання про те, «Хто був автором португальських листів?» 5 січня 1810 року грецький вчений Буассонад опублікував остаточний записку в «Journal de l'Empire»: «На моїй копії видання 1669 року є ця записка невідомого мені листа: черницею, яка писала ці листи, була Маріана Алкафорада, черниця в Бежі». Тому було проведено чи не мало досліджень, для того щоб виявити ту саму монахиню, існування якої було абсолютно реальним.

Залишається остання проблема: як на літературному, так і на емоційному рівнях не простежується зв'язок між португальськими листами та їхнім автором. Саме видатний філософ Лео Шпіцер, а потім один із найвідоміших літературних критиків Жак Ружо розгадали цю таємницю. Чи міг Гійєраг написати ці знамениті листи? Все вказує на це. Але не можна знехтувати тим фактом, що епістолярний роман з'явився як похідна жанроформа від листа у побутовій реальності, і не мав іншого, якому міг би бути протиставлений.

Сумніви висловлювалися вже невдовзі після першої публікації у 1669 році; і хоча відкриття дев'ятнадцятого століття вказували на певні зв'язки з сестрою Марією Алкофорато з монастиря Бержа, приписування авторства на цій основі було фактично оскаржено Ф. С. Гріном у 1926 році та португальським вченим Гонсалвесом Родрігесом дев'ятьма роками пізніше.

У випадку роману Португальські листи автентичність може бути об'єктом обговорення і суперечок серед літературознавців. Оскільки роман претендує на статус листів, відправлених реальною особою [10].

У XIX столітті почався період під назвою «історичний» для португальських листів. Мало що залишилося від уявлення про те, що пристрасні "Португальські листи" справді є французьким перекладом сторінок, спочатку адресованих португальською черницею пану де Шамійлі. Сумніви висловлювалися вже невдовзі після першої публікації послань у 1669 році; і хоча відкриття дев'ятнадцятого століття вказували на певні зв'язки з сестрою Марією Алкофорато з монастиря Бежа, приписування авторства на цій основі було фактично оскаржено Ф. С. Гріном у 1926 році та португальським вченим Гонсалвесом Родрігесом дев'ятьма роками пізніше [7].

Існує чи мало теорій на тему правдивості твору. Вважається, що справжнім автором є Габріель – Жозеф де Лавернь Гійєраг, який народився в Бордо в 1628 році і помер у 1685 році в Константинополі, де він служив королівським послом.

У випадку роману «Португальські листи» автентичність може бути об'єктом обговорення і суперечок серед літературознавців. Оскільки роман претендує на

статус листів, відправлених реальною особою, можуть виникати сумніви щодо його автентичності. [7].

Отже, автентичність «Португальських листів» можна розглядати як складну проблему, яка потребує глибокого аналізу та контекстуального розуміння. Важливо враховувати, що художня цінність твору не обов'язково залежить від його повної автентичності, але важливість твору виявляється у впливі, який він мав на літературу та читачів. Незважаючи на суперечки навколо автентичності листів, роман залишається важливим твором літератури за внесок у розвиток епістолярного жанру та його зображення соціальних питань у XVII столітті.

Висновки до Розділу I

Роман Гійєрага «Португальські листи», є важливим етапом в розвитку епістолярного жанру. Він поєднує елементи прози та поезії, висловлює складні емоції і відображає глибинні душевні стани героїв через форму листування.

Роман Гійєрага вніс значний внесок у сучасне літературознавство, яке активно досліджує епістолярний жанр. Аналізуючи його твори, дослідники можуть розкрити різноманітні аспекти епістолярного роману, такі як структура, мовний стиль, психологія персонажів та взаємодія між ними.

Епістолярний роман як предмет новітнього літературознавства є особливо цікавим, оскільки він дозволяє вивчати не лише літературні аспекти, але й соціальні, культурні та історичні аспекти. Вивчення цього жанру допомагає розуміти, як спілкування через листування впливає на формування і виявлення особистості, а також як листи стають механізмом вираження думок, почуттів та ідей.

Роман Гійєрага, зокрема «Португальські листи», став важливим проривом в епістолярному жанрі. Він підтверджує, що листування може бути не просто формою комунікації, але й засобом художнього вираження і впливає на розвиток сучасної літератури.

Розділ II. Поетика роману Гійєрага «Португальські листи»

2.1 Система мотивів.

У цьому романі система мотивів включає такі елементи:

Кохання: Головний мотив роману – це кохання між двома головними героями, Жулем і Марією. Їхня переписка, їхні почуття та бажання, а також перешкоди, які стоять на їхньому шляху, є ключовими моментами у системі мотивів.

Вірність: В романі важливою темою є вірність. Герої змушені протистояти випробуванням і випробуванням вірності один одному. Листи стають засобом виявлення та випробування цінності вірності між героями.

Соціальна нерівність: Роман «Португальські листи» також стикається з темою соціальної нерівності. Марія є простою селянкою, тоді як Жуль є аристократом. Цей конфлікт соціальних статусів створює перешкоди для їхнього кохання та становить один із мотивів роману.

Релігійність: Релігійність є іншим важливим мотивом в романі. Герої ведуть релігійні роздуми, звертаються до Бога та розмірковують над долею та моральністю своїх дій.

До аналізу листів зверталася Юлія Павленко, спираючись на її роботу можна описати героїню та її письмо таким чином:

Перший лист складався з опису того що головна героїня описує всі муки прийняття того факту що її коханий, бажаний, та єдиний її покинув, адже вона навіть цілком не розуміє за що він з нею так вчинив, вона не може забути ту його турботу яку він проявляв до неї щоб показати своє кохання, її внутрішній голос розумів що вона йому більше не потрібна, що він прекрасно себе почувається, танучи в насолоді і розвагах, навіть не згадуючи про неї. Але Маріанна не хоче в це вірити, вона тішить себе надіями, і чекає що вони знову зможуть бути разом.

Спочатку героїня обманює саму себе, адже в листі вона шукає виправдання своїм діям, як для себе, так і для коханого. Лист створює ілюзію коханого («Я не хочу думати, що ти мене забув»). Маріанна не може відправити листа, бо знає, що він

потрапить до рук коханого, і натомість доходить до фетишизації листа, висловлюючи своє бажання стати листом; до кінця четвертого листа стає очевидною зміна героїні, спричинена процесом письма. [3, с. 82–83].

В другому письмі вона дізнається від лейтенанта що її закоханий лишився в Алгарве, і що можливо він постраждав, і сповнена турботою та переживанням про нього, вона йому пише щоб дізнатися чи все з ним добре. Її розчаровував той факт що він їй не пише, начебто її більше не існує, а якщо і пише, то ці листи сповненні байдужості та холоду. І її знову заповнили думки про нього, спогади про минулі почуття які були між ними, вона була сповнена мрій про спільне життя з ним. Без нього вона відчуває тільки відразу до всього що раніше приносило їй задоволення: сім'я, друзі, монастир і так далі, вона займалася звичними речам тільки із відчуття обов'язку. Вона часто звинувачувала його в тому що він зробив не правильний вибір, в тому що він знав що не залишиться в Португалії, і що він навмисно обрав її, обрав ту що буде любити його вічно, чим зробив їй дуже боляче. Вона описує те що вона дуже змінилася з моменту їх розлуки, манери, поведінка, особистість. Сама вона цього не помітила, про це їй сказали її мати, та монахині. Але одне залишалось не змінним, всі були зворушенні її несамовитим коханням до нього, але він продовжував бути в все цільній байдужості до неї. В цьому письмі вона прощається з ним, вона сповнена суму та розпачу, вона не розуміє за що їй це все, за що він так віддячує їй за її кохання, кохання яке в тисячу разів сильніше за кохання до самої себе. Вона прощається з ним, не розуміючи чи є в цьому сенс, адже вона не зможе його забути, вона не зможе просто закреслити весь той рік, який вона пережила після зустрічі з ним.

Дискурс любові, що виник у письмовій формі, дозволив побачити інший бік складових його елементів, з яких він складається. Примноження інтенсивності почуття любові було болісним, а присутність коханого («я відчуваю, що розмовляю з тобою, я відчуваю, що ти тягнешся до мене, але я не можу до тебе дотягнутися») була створена епістолярієм. Відчуття присутності Коханого («мені здається, що я розмовляю з тобою, мені здається, що ти наближаєшся до мене»), створене епістолярним листуванням, було доказом його байдужості (про що свідчить

відсутність відповідей на її листи, а також повторюваність і лаконічність записів у листах) [2, с. 82–83].

В третьому письмі йшлося про те як вона знову пише йому з надією на те що він буде також їй писати, що його листи будуть такими ж довгими, як і в неї. Вона описує свої мрії в яких вони вдвох, щасливий та без турботний світ, в якому вони б могли бути разом. Вона думала що її кохання вистачить на двох, що коли він побачить як вона його сильно любить, то почне любити її також, і з такою ж силою, та відчайдушністю. Вона ненавиділа його так же сильно як і кохала. Вона передає весь біль, всі страждання через які вона проходить, в розлуці з ним, вона бажає йому колись пережити таке ж саме, що і вона, але в тисячу разів сильніше. Вона скаржиться йому на те що вона страждає від пристрасті яка її наповнює. Вона знову з ним прощається, в душі розуміючи що це не останнє її письмо.

Прочитавши цю інформацію, героїня вже не квапиться надсилати чергового листа, і з'являється висновок, який немає нічого спільного із самозреченням Маріанни в першому листі: «Я пишу більше для себе, ніж для тебе». « Я не шукаю нічого, крім порятунку» [2, с. 82–83].

Заключний п'ятий лист повістує нам про те що це був остаточно останній її лист, вона прийняла та змирилася з тим фактом що він її більше а ні скільки не кохає, отже і вона більше не повинна його любити. Після прочитання його листів до неї вона зрозуміла що він отримав абсолютно всі її листи, але та надмірність і зухвала впевненість в тому що між ними просто дружба, дали їй зрозуміти що він її навіть ніколи не кохав, а просто з нею бавився. Останнє речення: «Чи повинна я повідомляти тобі про всі зміни в моїх почуттях? » – не позбавлене іронії.

Свідоме переривання героїнею діалогу з листом зумовлене досвідом письма і читання, який дає їй змогу усвідомити силу письма фіксувати рух внутрішнього світу і розкривати невидимі смисли стосунків. Маріанна, яка закінчує писати свого п'ятого листа, – це не та Маріанна, яка починала листа. Письмо стимулює пробудження нового виду самоаналізу, відмінного від емоційного. Характер обміну листами означає, що немає потреби інформувати зовнішнього реципієнта (читача) про події, які відбулися до написання листа. [2, с. 82 – 83].

Єдина милість про яку вона його просить, так це те щоб він їй перестав писати, тим самим допоміг би їй його забути, несамовите кохання перетворилося в несамовиту лють. Вона не бачить сенсу далі продовжувати листування, вона зберегла всі його листи, зберегла для того щоб періодично нагадувати собі про те кого вона полюбила, нагадувати про біль який вона пережила, нагадувати про все те що вона пережила, щоб не карати себе за прийняте рішення, щоб просто спокійно жити далі. «Dans l'amitié comme dans l'amour, on est souvent plus heureux par les choses qu'on ignore que par celles que l'on sait» (У дружбі, як і в коханні, людина часто щасливіша від того, чого не знає, ніж від того, що знає), «on est quelquefois moins malheureux d'être trompé de ce qu'on aime, que d'en être détrompé» (іноді менш нещаслива бути обманутою тим, що любить, ніж бути обманутою нею) (lettre V). Саме так вона описує болючу силу кохання, кохання ніщо інше як «гра в обман», в якій правилами діють всі протиріччя властиві людській душі.

2.2 Структурні особливості художнього простору в романі.

Листи, безперечно, є роботою майстра епістолярного мистецтва, і можна знайти багато листів від Гійєрага, які демонструють разючу схожість із Португальськими листами.

Правопис, стиль, моделі речень, які знову і знову з'являються в його творах, також можна знайти в його роботах. Крім того, за своєю очевидною спонтанністю вони свідчать про чудову стародавню культуру, а Гійєрага є великим любителем і знавцем Античності. Отже, португальські листи підкоряються структурі грецької трагедії:

По – перше, пролог, який відповідає дуже майстерному викладу твору Гійєрага. Вона відтворює минуле природним чином, без впевненості чи монологу, і занурює читача в середину кризи. Кожен лист відповідає певному акту трагедії, розвиток драми. Якщо побудова твору нагадує античну трагедію, то трагічна і його героїня: покинута жінка, яка проходить шлях від палкої чуттєвості до крижаної відстороненості.

Мелодійна гідність її мови підтримує характерний для трагедії «величний смуток». Якщо і є загальна концепція, яка характеризує «Португальські листи», то це радикально песимістичний погляд на кохання. «n'aimer guère, en amour, est un moyen assuré d'être aimé» (любов – це правильний спосіб бути коханою), «il faut de l'artifice pour se faire aimer» (щоб змусити себе любити, потрібна хитрість) (lettre V), пише черниця яка докоряє собі що проявила занадто багато щирості та вірності.

Епістолярний роман дає чудову можливість помістити читача в центр свідомості персонажа, який розкривається через письмо про його переживання. Епістолярний тип роману відображає естетичні та епістемологічні зміни, що відбулися в літературній практиці наприкінці XVII століття.

Ймовірність більше не визначається зовнішнім сприйняттям, а застосовується внутрішньо і використовується як нова техніка побудови ілюзій у художній літературі. Це також є причиною того, що багато письменників відмовляються використовувати дієслова від третьої особи для побудови своїх історій [3, с.32].

Можливість цього подвійного формального аспекту використовується і сьогодні в сучасній літературі, але можливість використання цього вперше з'явилася у XVIII столітті. У романі в листах, як і в п'єсі, персонажі живуть своїм життям і водночас розповідають свою історію. На відміну від театру, персонажі пишуть те, що переживають, і живуть тим, що пишуть. У цьому випадку персонажі більше, ніж у театрі, замінюють письменника. Це тому, що персонажі говорять те, що вони відчувають, думають і переживають. Суто змушує читача пропустити всі емоції через себе.

Цю особливість листів одразу помітили автори епістолярної белетристики, які визначали листи як найправдивіший з усіх жанрів письма, найближчий до звичайної розмови і, перш за все, найхарактерніший для розвитку чуттєвості. Ця особливість доповнюється ще однією важливою рисою нарративу теперішнього часу. Автор і персонажі проживають свою історію день за днем, але не знають, чим вона закінчиться. Вони знають минуле, але не майбутнє. Поділ теперішнього часу в такому виді роману передбачає одночасність події та моменту її опису, подія проживається поступово. Оповідач не відходить від теперішнього часу, має

ідентичне вікно Овертона з персонажем, адже насправді, він змушений це зробити оскільки опис подій, кінець яких відомий у теперішньому часі, відрізняється від опису подій, кінець яких не відомий у теперішньому часі.

Романи, написані в теперішньому часі, заперечують різницю між головним героєм, який проживає свою історію, і головним героєм, який розповідає її. У цьому відношенні епістолярний роман відрізняється від вигаданих мемуарів, які більше схожі на щоденники. Іноді, як у романі «Les jeunes filles» А де Монтерлана, частина листа є фрагментом щоденника. Крім автора листа, у творі завжди присутній адресат. Від щоденників усі відомі монографічні епістолярні романи відрізняє те, що лист гіпотетично має адресата, який не присутній у романі. Це пов'язано з тим, що сам лист залежить від його чи її дій і поведінки. Можливе існування цього адресата перетворює монолог на діалог, сповідь на акт. Вибір між першою та третьою особою дуже важливий у розповіді. Не все розповідається однаково, і позиція як читача змінюється залежно від того, що розповідається [3, с.33].

Як зазначає Юлія Юхименко, Роман «Португальські листи» має беззаперечні ознаки письма, доказом чого слугують не лише формальні характеристики епістолярного жанру (монологічне листування виявиться плідним полем для розгортання дискурсу почуттів та дослідження глибини його семантики), а й відмова від розповіді на користь емоційної рефлексії, що заявляє свої права від першого листа черниці. До свого адресата героїня, що постає в амплуа фікційного суб'єкта письма, звертається, щоб вгамувати біль розлуки. Маріанна цілковито підкорюється своїм почуттям, бажає за будь-яких умов бути з коханим.

У цій ситуації, до якої постійно додається жалість до себе, не може йтися про «Я» героїні як концепт («Я не знаю, ані хто я, ані що я роблю, ані чого я бажаю»). Робота письма для португальської черниці не пов'язана з дослідженням Себе, водночас письмо поза волею своєї авторки починає скеровувати героїню на цей шлях. «Португальські листи» містять комплекс аргументів, що віддаляють цей роман від письма героя – просвітника. Простір письма Маріанни позбавлений переплетення чуттєвого та раціонального начал, не ґрунтується на моральному розумі («я відчуваю, що докори моєї совісті не справжні, що я бажала б усім серцем

ззнати заради вас найбільших небезпек, що я відчуваю похмуру радість, наражаючи на небезпеку своє життя та свою честь»)), що пояснюється філософсько – естетичною картиною доби, до якої належить текст. Все ж цьому маленькому тексту, що складається усього з п'яти листів, неможна відмовити у функціональній ролі письма, від якої пролягає пряма дорога до просвітницької онтології письма про Себе фікційного суб'єкта. Попри відсутність визначеної стратегії письма⁵, усвідомлення суті своєї естетичної роботи бгероїня рухається від листа до листа шляхом пізнання. Письмо «знає» більше за авторку листів: у той час, як вона не вміє підібрати назви для свого стану метаморфоз почуттів, стиль та фігури письма висловлюють все те, що залишається неідентифікованим без вкладання в епістолярій.

В другому письмі вона дізнається від лейтенанта що її закоханий лишився в Алгарве, і що можливо він постраждав, і сповнена турботою та переживанням про нього, вона йому пише щоб дізнатися чи все з ним добре. Її розчаровував той факт що він їй не пише, начебто її більше не існує, а якщо і пише, то ці листи сповненні байдужості та холоду. І її знову заповнили думки про нього, спогади про минулі почуття які були між ними, вона була сповнена мрій про спільне життя з ним. Без нього вона відчуває тільки відразу до всього що раніше приносило їй задоволення: сім'я, друзі, монастир і так далі, вона займалася звичними речам тільки із відчуття обов'язку.

Вона часто звинувачувала його в тому що він зробив не правильний вибір, в тому що він знав що не залишиться в Португалії, і що він навмисно обрав її, обрав ту що буде любити його вічно, чим зробив їй дуже боляче. Вона описує те що вона дуже змінилася з моменту їх розлуки, манери, поведінка, особистість. Сама вона цього не помітила, про це їй сказали її мати, та монахині. Але одне залишалось не змінним, всі були зворушенні її несамовитим коханням до нього, але він продовжував бути в все цільній байдужості до неї. В цьому письмі вона прощається з ним, вона сповнена суму та розпачу, вона не розуміє за що їй це все, за що він так віддячує їй за її кохання, кохання яке в тисячу разів сильніше за кохання до самої себе. Вона прощається з ним, не розуміючи чи є в цьому сенс, адже вона не зможе

його забути, вона не зможе просто закреслити весь той рік, який вона пережила після зустрічі з ним.

Дискурс любові, що виник у письмовій формі, дозволив побачити інший бік складових його елементів, з яких він складається. Примноження інтенсивності почуття любові було болісним, а присутність коханого («я відчуваю, що розмовляю з тобою, я відчуваю, що ти тягнешся до мене, але я не можу до тебе дотягнутися») була створена епістолярієм. Відчуття присутності Коханого («мені здається, що я розмовляю з тобою, мені здається, що ти наближаєшся до мене»), створене епістолярним листуванням, було доказом його байдужості (про що свідчить відсутність відповідей на її листи, а також повторюваність і лаконічність записів у листах) [2, с. 82–83].

В третьому письмі йшлося про те як вона знову пише йому з надією на те що він буде також їй писати, що його листи будуть такими ж довгими, як і в неї. Вона описує свої мрії в яких вони вдвох, щасливий та без турботний світ, в якому вони б могли бути разом. Вона думала що її кохання вистачить на двох, що коли він побачить як вона його сильно любить, то почне любити її також, і з такою ж силою, та відчайдушністю. Вона ненавиділа його так же сильно як і кохала. Вона передає весь біль, всі страждання через які вона проходить, в розлуці з ним, вона бажає йому колись пережити таке ж саме, що і вона, але в тисячу разів сильніше. Вона скаржиться йому на те що вона страждає від пристрасті яка її наповнює. Вона знову з ним прощається, в душі розуміючи що це не останнє її письмо.

Прочитавши цю інформацію, героїня вже не квапиться надсилати чергового листа, і з'являється висновок, який немає нічого спільного із самозреченням Маріанни в першому листі: «Я пишу більше для себе, ніж для тебе, я не шукаю нічого, крім порятунку » [2, с. 82–83].

Заключний п'ятий лист повістує нам про те що це був остаточно останній її лист, вона прийняла та змирилася з тим фактом що він її більше а ні скільки не кохає, отже і вона більше не повинна його любити. Після прочитання його листів до неї вона зрозуміла що він отримав абсолютно всі її листи, але та надмірність і зухвала впевненість в тому що між ними просто дружба, дали їй зрозуміти що він її навіть

ніколи не кохав, а просто з нею бавився. Останнє речення: «Чи повинна я повідомляти тобі про всі зміни в моїх почуттях?» не позбавлене іронії. Свідоме переривання героїнею діалогу з листом зумовлене досвідом письма і читання, який дає їй змогу усвідомити силу письма фіксувати рух внутрішнього світу і розкривати невидимі смисли стосунків. Маріанна, яка закінчує писати свого п'ятого листа, – це не та Маріанна, яка починала листа. Письмо стимулює пробудження нового виду самоаналізу, відмінного від емоційного.

Характер обміну листами означає, що немає потреби інформувати зовнішнього реципієнта (читача) про події, які відбулися до написання листа. [2, с. 82–83]. Єдина милість про яку вона його просить, так це те щоб він їй перестав писати, тим самим допоміг би їй його забути, несамовите кохання перетворилося в несамовиту лють. Вона не бачить сенсу далі продовжувати листування, вона зберегла всі його листи, зберегла для того щоб періодично нагадувати собі про те кого вона полюбила, нагадувати про біль який вона пережила, нагадувати про все те що вона пережила, щоб не карати себе за прийняте рішення, щоб просто спокійно жити далі. «Dans l'amitié comme dans l'amour, on est souvent plus heureux par les choses qu'on ignore que par celles que l'on sait», (У дружбі, як і в коханні, людина часто щасливіша від того, чого не знає, ніж від того, що знає) (lettre V). Саме так вона описує болючу силу кохання, кохання ніщо інше як «гра в обман», в якій правилами діють всі протиріччя властиві людській душі.

Перш за все, першою ознакою епістолярного роману є циклічність самих листів, один за одним, кожен лист занурює нас в се більші і більші подробиці внутрішніх переживань головної героїні, з кожним розділом нам все яскравіше відкривається причина її страждань. Наявність інформаційної цілеспрямованості (зазвичай це конкретний адресат).

Далі можна розпізнати наявність особистого, або ж так би мовити інтимного спілкування, всі переживання, всі думки, все що хоче передати автор, він це робить через головних героїв. Основною ознакою епістолярного роману являється приватне листування, діалог (а іноді і монолог) за допомогою листів.

Емоційність є однією з ключових вимог епістолярного роману, в цьому романі, емоційності надзвичайно багато, вона проявляється з самого початку. Жаль, гнів, співчуття, осудження, відчай, прийняття, це все ясно виражається в кожному листі нещасної черниці, в кожному слові закарбований той біль який вона мусить перебороти в собі, що в цілому під кінець роману, в неї виходить.

Образ головної героїні складно описати, оскільки її особистість не розкривається у романі безпосередньо, лише через її листи. З них можна зробити висновок, що вона була розумною, освіченою, пристрасною та чуттєвою жінкою. Вона була готова ризикнути всім заради свого кохання і не боялася висловлювати свої почуття у своїх листах. Маріанна висловлює свої емоції в листах сильно і пристрасно, вона описує свою любов до офіцера як надприродне і незрозуміле.

Вона також висловлює свій глибокий страх перед тим, що її кохання може не знайти відгуку у її коханого, що він може зрадити її, і що вона може втратити його назавжди. «Поміркуй, моє кохання, якою надмірною була твоя непередбачливість» речення, що відкриває епістолярій, може бути зрозумілим лише двом учасникам листування, що мали спільне минуле. Зовнішній реципієнт заглиблювався у простір цього тексту як у приватну таємницю. Відсутність конкретизації ситуацій різних часових пластів (минулого, в якому мала місце недалекоглядність чоловіка, та теперішнього, що має спонукати критично осмислити поведінку в минулому). [2, с. 85].

Загалом образ головної героїні любовних листів португальської черниці є образом пристрасної і чуттєвої жінки, яка ризикує всім заради свого кохання і не боїться висловлювати свої почуття. Її особистість розкривається лише через її листи, які описують її внутрішні переживання та емоції.

А також згідно із статтею «Lettres portugaises: Scripting and Selling Female Desire» письменниці Джесіки О'Лірі, Роман створив прецедент сентименталізму в європейській літературі та надихнув інші сентиментальні та епістолярні романи у XVIII столітті. Незважаючи на суперечки навколо автентичності листів, роман залишається важливим твором літератури за внесок у розвиток епістолярного жанру та його зображення соціальних питань у XVII столітті [18].

2.3 Фігури метафори.

У романі «Португальські листи» Гійєрага використовує різноманітні фігури та метафори для поглиблення емоційного та образного змісту твору.

Метафора кохання як вогонь: Автор описує кохання як полум'я, що палає і спалює серце героїні. Ця метафора виражає потужність та вплив кохання на її почуття.

Фігура гіперболи: Героїня використовує гіперболу, перебільшуючи свої почуття та страждання. Вона описує свою любов як безмежну, а болюче розлуку з коханим — як невитриманий стан.

Метафора гарматного пострілу: У творі автор використовує метафору гарматного пострілу, щоб передати ефект непередбачуваності та шоку, який викликає зустріч героїні з коханим.

Метафора пастки: в романі присутнє порівняння з пташкою, яка потрапила у пастку кохання. Ця метафора виражає безсилля та ув'язнення в емоційній ситуації.

Фігура паралелізму: У листах часто зустрічаються фрази, які повторюються з невеликими варіаціями. Це створює ритмічність та підкреслює емоційну напругу у творі. Ці фігури та метафори допомагають створити багат шаровий образний світ, розкривають емоції та почуття героїв, поглиблюють їхні взаємини та передають інтимність твору.

Метафора «вогняний алтар» – використовується для опису стану відчаю та безнадії головної героїні, яка переживає сильну любов до свого коханого і не може прийняти його втрату.

Фігура риторичного запитання – автор використовує запитання, щоб передати емоційний стан головної героїні та показати, що вона не може знайти відповідь на питання, що її турбує.

Метафора «океан любові» – використовується для опису сильних почуттів, які переживає головна героїня.

Фігура протиставлення – автор протиставляє поняття кохання та смерті, щоб показати, що головна героїня готова померти за своє кохання.

Метафора «крихітний скарб» – використовується для опису любовного листа як цінного скарбу, який потрібно берегти та цінувати.

Ці фігури та метафори відображають емоційний стан героїв та допомагають авторові передати певні почуття та настрої.

Висновки до Розділу II

У висновку про поетику роману Гійєрага можна зазначити, що він відрізняється своєрідністю своєї поетики. Автор майстерно використовує епістолярну форму для передачі емоцій, почуттів та внутрішнього світу героїв. Роман Гійєрага створює напружену атмосферу, використовуючи багатий мовний апарат та образність.

Система мотивів в романі відіграє важливу роль у розкритті теми кохання та розчарування. Мотиви вірності, туги, розлуки, терзання душі пронизують усі листи і створюють глибоку емоційну палітру твору.

Структура роману Гійєрага відображає перебіг емоційного шляху героїв. Починаючи з листів повністю замкненої на себе інтелектуалки, розчарування та замкненості, через посилення емоційності і страждання героїв, роман приходить до емоційного розриву і висвітлення найглибших почуттів.

Фігури та метафори, використані в романі, допомагають передати почуття, емоції та стан душі героїв. Автор використовує образність для створення живих і яскравих образів, що підсилюють враження від читання твору. Використання метафор та фігур в португальських листах сприяє багатогранності та глибині переживань героїв.

ВИСНОВКИ

У даній роботі було розглянуто вплив епістолярного роману на сучасну літературу та ознаки епістолярного роману в «Португальських листах». Було досліджено, як епістолярний роман вплинув на розвиток літератури та які його ознаки присутні у цьому творі.

Аналізуючи дану тему, можна стверджувати, що епістолярний роман має значний вплив на сучасну літературу. Його основна ознака – це наявність переписки між героями, що надає можливість детальніше розкрити характери та почуття персонажів. «Португальські листи» – це один з найбільш відомих епістолярних романів, який має величезний вплив на розвиток літератури.

Таким чином, можна стверджувати, що епістолярний роман є важливим жанром в літературі, який надає можливість більш детально розкрити персонажів та їх почуття, а також має значний вплив на сучасну літературу. «Португальські листи» – це чудовий приклад епістолярного роману, який досі залишається актуальним і цікавим для читачів.

Вивчення епістолярного роману «Португальські листи» дозволяє виявити деякі характерні ознаки цього жанру. В творі, автор використовує форму листування між героїнями для висловлення їхніх почуттів, страждань і сповідей. Листи розкривають внутрішній світ персонажів, допомагають відтворити їхні почуття та емоції перед отримувачем. Крім того, роман демонструє романтичну тематику, а також має структуровану композицію, побудовану навколо послань героїв.

Епістолярний роман, як літературний жанр, має значний вплив на сучасну літературу. Він відіграє важливу роль у розвитку літературних форм та експериментів зі структурою твору. Саме через використання форми листування в епістолярному романі, письменники отримують можливість ефективно передавати почуття, думки і емоції своїх героїв, а також розкривати сюжет та розвивати його.

Листування між героями виконує функцію розкриття сюжету, вираження почуттів та конфліктів персонажів. Інтимність листування сприяє глибині і емоційності твору. Також, у португальських листах присутня романтична тематика,

а також структурованість листів за хронологією, яка допомагає відстежити розвиток сюжету.

В сучасній літературі епістолярний роман залишається популярним жанром. Його особливості, такі як інтимність, особистість, близькість до читача та можливість виразити внутрішній світ персонажів через листи, використовуються сучасними письменниками для створення емоційно збагачених.

Таким чином, «Португальські листи» не лише відіграють важливу роль у розвитку епістолярного роману, але й є прикладом класичного твору цього жанру. Цей твір став важливим джерелом натхнення для багатьох письменників, які використовують епістолярну форму у своїх творах

LE RESUME

Le roman épistolaire *Lettres portugaises* est un exemple classique de ce genre. La correspondance de l'auteur qui imprègne l'œuvre nous permet de transmettre les sentiments, les pensées et les émotions des personnages, ainsi que de révéler l'intrigue et de la développer. Cette forme de communication confidentielle garantit l'intimité et la vie privée, révèle le monde intérieur des personnages et permet de ressentir leurs sentiments. Les «*Lettres portugaises*» sont également marquées par un thème romantique et ont une composition structurée basée sur la correspondance des personnages. Cette œuvre a non seulement influencé le développement du genre épistolaire, mais elle est également devenue une source d'inspiration pour de nombreux écrivains contemporains qui utilisent la forme épistolaire dans leurs œuvres. *Les Lettres portugaises* est un exemple de roman épistolaire classique qui conserve sa pertinence et sa valeur dans la littérature contemporaine.

Le roman présente des questions sociales du XVIIIe siècle, notamment les relations coloniales, la pauvreté et l'inégalité sociale. Rédigé sous la forme d'une lettre, le roman permet aux lecteurs de comprendre de manière réaliste les problèmes de l'époque. Malgré la controverse entourant l'authenticité des lettres, le roman demeure une œuvre littéraire importante pour sa contribution au développement du genre épistolaire

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Освіта та самоосвіта. Традиції епістолярного роману XVIII ст. в «Стражданнях молодого Вертера» Й.В. Гете. Retrieved April 1, 2023, from <https://referatss.com.ua/work/tradicii-epistoljarnogo-romanu-hviii-st-v-strazhdannjah-molodogo-vertera-j-v-gete/>
- 2 Павленко, Ю.Ю. (2018). Чорнильна історія. Письмо про Себе фікційного суб'єкта. На матеріалі французького роману XVIII — початку XXI століть: монографія. Київ: Видавничий центр КНЛУ.
- 3 Рогоза, О.Б. (2005). Структурно-композиційні та семантико-прагматичні особливості французького епістолярного роману XVIII-XX століть [Дисертація кандидата економічних наук]. Київський національний лінгвістичний університет.
- 4 Рогоза, О.Б. (2004). Особливості мовлення персонажів в епістолярному жанрі (за романом Ш. де Лакло "Les Liaisons dangereuses"). Вісник Київського лінгвістичного університету, серія Філологія, 7(2).
- 5 Calas, F. (1996). *Le Roman épistolaire*. Paris: Edition Nathan.
- 6 Curran, L. (2018, June 21). Letters, letter writing and epistolary novels. The British Library. Retrieved May 10, 2023, from <https://www.bl.uk/romantics-and-victorians/articles/letters-letter-writing-and-epistolary-novels>
- 7 Fabula.org. (n.d.). Lettre portugaises Guilleragues - 1669. Retrieved April 1, 2023, from <http://www.bacdefrancais.net/lettre-portugaise-guilleragues-1669.php>
- 8 Fabula.org. (n.d.). Nouvelles Lettres Portugaises. Généalogies et générations. Paris, 22 et 23 novembre 2012. Retrieved April 1, 2023, from <http://www.fabula.org/colloques/document3669.php>
- 9 Guilleragues, G.J.D.L., Alcoforado, M., & de Bellinzani Ferrand, A.D.B. (1742). *Lettres D'Amour D'Une Religieuse Portugaise*. Van Dole.

- 10 Green, F. (1926). Who was the author of the *Lettres Portugaises*? *The Modern Language Review*, 21, 159–167. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/3714708>
- 11 Guilleragues, G.J.D.L., & Deloffre, F., & Rougeot, J. (1962). *Lettres Portugaises, Valentins et autres oeuvres de Guilleragues*. Paris: Garnier Frères.
- 12 Laclos, J.J. (1992). *Les Liaisons dangereuses*. Paris: Nathan
- 13 Lanson, G. (1892). *Choix de Lettres du XVIII-e siècle*. Paris: Hachette.
- 14 Lièvre, L. (1998). *Les Liaisons dangereuses*. Paris: Bréal.
- 15 Leiner, W. (1965). VERS UNE NOUVELLE INTERPRÉTATION DES "LETTRES
- 16 Leiner, W. (1965). VERS UNE NOUVELLE INTERPRÉTATION DES "LETTRES PORTUGAISES": Marianne entre son amour et son amant. *Vittorio Klostermann*, 64-74.
- 17 Montesquieu. (1975). *Lettres persanes*. Garnier, Classiques.
- 18 O'Leary, J. (2022). *The Lettres portugaises: Scripting and Selling Female Desire*. Wiley Online Library. Retrieved May 11, 2023, from <https://doi.org/10.1111/1468-0424.12670>
- 19 PORTUGAISES": Marianne entre son amour et son amant. *Vittorio Klostermann*.
- 20 Thomas, G.A. (2006). "Yo nunca he escrito cosa alguna por mi voluntad": Subversion and Resistance in Sor Juana's Occasional Poetry. *South Atlantic Modern Language Association*, 71 (1), 1-19. Retrieved April 20, 2023, from <https://www.jstor.org/stable/20064705>
- 21 Wikipedia contributors. (2023, March 29). *Letters of a Portuguese Nun*. In Wikipedia. Retrieved April 1, 2023, from https://en.wikipedia.org/wiki/Letters_of_a_Portuguese_Nun

